CZU: 343.54 **DOI: 10.5281/zenodo.8218888**

CONSIDERAȚII JURIDICE PRIVIND VIOLENȚA ÎN FAMILIE

MIRON Adriana
asistent universitar, Facultatea de Drept,
Universitatea Transilvania din Brașov

The legislator has made substantial changes in terms of fundamental notions regulated by Law no. 217/2003, on preventing and combating domestic violence. The article is dedicated to social approaches to preventing and combating domestic violence. The successive amendments did not take into account a correlation of the institutions regulated by the law on domestic violence or with the provisions provided by the criminal law criminalizing domestic violence. Preventing and combating domestic violence is part of the national family protection and support policy and is an important public health issue. In order for the law to be a useful and effective tool in preventing and combating the phenomenon of domestic violence, a terminological and regulatory correlation is required.

Keywords: *social aspects of violence, abuse, family member, legal definitions, unitary regulation, violence prevention, domestic violence.*

Studiul violenței ca fenomen care se manifestă în cadrul unor determinări date de anumiți participanți, cu referire la apartenența la un grup ori la o categorie predefinită, reprezintă o preocupare majoră a entităților juridice cu atribuții în domeniu a sociologilor, juriștilor, dar și a altor categorii de profesioniști a căror activitate interferează cu acest fenomen. Monitorizarea, evaluarea și combaterea violenței se concentrează pe analiza violenței domestice, recunoscându-se în mod unanim evoluția și amplificarea acestui tip de violență.

Organizația Mondială a Sănătății[1] definește violența ca fiind folosirea intenționată a forței sau puterii, în mod real sau sub formă de amenințări, împotriva propriei persoane, împotriva unei alte persoane sau împotriva unui grup sau comunități, care determină sau are o probabilitate ridicată de a determina rănirea, moartea, afectarea psihologică, afectarea dezvoltării etc.

În definiția de mai sus regăsim conceptualizarea generală a violenței, ca atitudine exterioară ai cărei actori – agresori ori victime – pot fi orice persoane, fără a prezenta anumite caracteristici care să le particularizeze ori să le califice. Violența domestică, regăsită în unele cazuri sub denumirea de violență în familie, reprezintă o

[1] Organizația Mondială a Sănătății este o organizație internațională cu sediul central la Geneva, înființată în anul 1948, care are rolul de a menține și coordona situația sănătății populațiilor pe glob.

categorie subordonată conceptului-gen al violenței care restrânge și califică participanții atât agresorul, cât și victima, dar care conferă și alte elemente circumstanțiale.

În temeiul raționamentului gen-specie, constatăm că violența împotriva femeilor poate reprezenta atât o specie a violenței domestice, cât și o specie a conceptului general al violenței, atunci când în conținutul acesteia nu se regăsește elementul de ,,domesticitate”.[2]

Ca atitudine intenționată și nelegitimă în același timp, violența este de natură a încălca drepturile fundamentale ale omului, astfel cum acestea au fost statuate în Declarația Universală a Drepturilor Omului[3], între care reținem ca fiind esențiale: dreptul la viață, libertatea și egalitatea, libertatea și securitatea, ca drepturi civile ale persoanei.

Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale[4] consacră dreptul la viață, la libertate și siguranță, la respectarea vieții private și de familie, ori interzicerea discriminării, ca drepturi fundamentale ale omului, susceptibile de a fi încălcate prin exercitarea actelor de violență. Având caracteristici circumstanțiale atât în privința spațialității, cât și în privința particularităților actorilor acesteia, respectiv victima și agresorul, violența domestică reprezintă o specie a categoriei generale a violenței.

Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, cunoscută și sub numele de Convenția de la Istanbul, adoptată de Consiliul Europei pe 11 mai 2011 și ratificată de statul român prin Legea nr. 30/2016, cuprinde în sfera sa de reglementare fenomenul violenței sale ample, de a acoperi întregul spectru de violență care se manifestă, în general și cu

[2] Caracteristica de a se manifesta în spațiul domestic.

[3] Declarația Universală a Drepturilor Omului a fost adoptată la 16 decembrie 1948, prin Rezoluția 217 A, în cadrul celei de-a treia sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Aceasta nu este un tratat internațional ce implică consecințe juridice în cazul nerespectării. În timp, a devenit un document de referință spre care statele tind și în raport de care se verifică respectarea drepturilor omului în diferite state ale lumii. Prevederile acesteia au fost ulterior preluate și extinse în diferite tratate internaționale. România a semnat Declarația la 14 decembrie 1955 când prin R 955 (X) a Adunării generale ONU, a fost admisă în rândurile statelor membre.

[4] Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale este un catalog al drepturilor fundamentale elaborat de Consiliul Europei, semnat pe 4 noiembrie 1950 la Roma și intrat în vigoare pe 3 septembrie 1953. A fost ratificată de Parlamentul României prin Legea nr. 30/1994. Convenția și protocoalele sale adiționale apără mai multe drepturi și libertăți fundamentale ce au ca titulari persoane fizice, privite individual, sau diverse entități sociale; structurile statale pot fi, de asemenea titulare ale acțiunilor în fața Curții Europene a Drepturilor Omului în ipoteza cererilor interstatale (prin intermediul cărora, statutul reclamant invocă, împotriva statutlui pârât, încălcarea drepturilor și libertăților prevăzute de Convenția Europeană.

precădere, împotriva femeilor. Obiectivele Convenției privesc protejarea femeilor împotriva tuturor formelor de violență, prevenirea acestui fenomen, urmărirea în justiție a agresorilor, eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor și promovarea egalității substanțiale între femei și bărbați, inclusiv prin susținerea și capacitatea femeilor, proiectarea unui cadru cuprinzător de politici și măsuri pentru protecția și asistența tuturor victimelor violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, promovarea cooperării internaționale în vederea eliminării violenței împotriva femeilor și violenței domestice, furnizarea de sprijin și asistență organizațiilor și agențiilor guvernamentale de aplicare a legii pentru a coopera în mod eficient în vederea adoptării unei abordari integrate pentru eliminarea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. Convenția mai stabilește un mecanism de monitorizare specific în vederea asigurării implementării efective a dispozițiilor sale de către părți.[5]

Convenția de la Istanbul are o sferă de reglementare amplă, fiind un tratat internațional menit să ducă la limitarea și eliminarea violenței împotriva femeilor. În același timp, ea definește violența domestică în mod particular ca fiind: toate acțiunile de violență fizică sau unitatea domestică sau între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima.

Cadrul legislativ intern care reglementează acest tip de violență este dat de Legea nr. 217/2003, privind prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată[6], care a fost ulterior modificată și completată. Modificări semnificative au fost aduse prin Legea nr. 174/2018[7] care a operat modificarea conceptuală constând în înlocuirea, în titlul actului normativ, a expresiei ,,legea pentru prevenirea și combaterea violenței în familie”, cu ,,legea pentru prevenirea și combaterea violenței domestice”.

Potrivit art. II din Legea 174/2018 în cuprinsul actelor normative în vigoare, sintagma violență în familie se înlocuiește cu sintagma violență domestică, cu excepia Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare. Înlocuirea sintagmelor s-a realizat direct în textul prezentei forme consolidate.

Termenul domestic vine de la cuvântul latinesc domus – ce semnifică caracteristica de a fi legat de casă, de gospodărie, de familie, specific vieții gospădărești sau intim, privat, în timp ce termenul familial semnifică ceva ce aparține familiei, referitor la familie. Se pune întrebarea, de ce ar trebui ca violența domestică să fie analizată în mod particular, care ar fi specificitatea acestui gen de violență în

[5] Georgeta Stoican. Drepturile Omului, nr. 1/2020.
[6] Monitorul Oficial nr. 205/24.03.2014.
[7] Monitorul Oficial nr. 618/18.07.2018.

contextul violenței interumane, în general.

Rațiunile care au determinat reglementarea specifică a violenței domestice în mod distinct sunt relevante în expunerea de motive a actului normativ. Ele rezidă în nevoia de a ocroti și sprijini familia și de consolidare a solidarității familiale, bazată pe prietenie, afecțiune, ajutor material și moral a membrilor familiei, considerată de legiuitor ca fiind un obiectiv de interes național[8].

În viața socială, în limbajul curent, se utilizează în mod alternativ atât sintagma violență domestică, cât și cea de violență în familie, sintagme între care nu se poate pune semnul echivalenței. Această confuzie terminologică se datorează faptului că Legea nr. 174/2018 care a adus modificări substanțiale, inclusiv în ce privește denimirea actului normativ, reglementând violența domestică ca o formă specifică a violenței nelegitime, nu a realizat o corelare de reglementare și nu a instituit o terminologie unitară, păstrând parte din terminologia ori trimiterile existente în forma anterioară, dând naștere unor inadvertențe a căror corectare se impune a fi realizată.

În primele prevederi ale legii se regăsește o inadvertență, păstrându-se textul inițial din Capitolul I – Dispoziții generale, art. 1, alin. (1), ce se constituie ca o expunere de motive. Aceste prevederi limitează scopul și adresabilitatea legii la familie, deși termenul de ,,domestic” este mult mai larg, putând excede ca adresabilitate dincolo de componența familiei.

Codul civil român[9], care reprezintă legea cadru, nu cuprinde o definiție legală a noțiunii de familie. Cartea a II-a, deși poartă denumirea marginală ,,Despre familie”, conținând articolele 258-534, nu cuprinde o conceptualizare legală a acestei instituții. O delimitare conceptuală a reglementării avansate de legiuitorul civil în art. 258 alin. (1) conform căreia familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora, precum și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea și educarea copiilor lor. Dispozițiile Codului Civil contribuie la identificarea unor elemente legale de clarificare conceptuală în materie: instituția juridică a familiei se întemeiază pe instituția căsătoriei, cu respectarea principiilor legale care guvernează desfășurarea relațiilor interumane în cadrul căsătoriei.

Noțiunea de familie nu cunoaște o definiție unitară în dreptul românesc, conținutul acesteia și întinderea raporturilor de familie fiind reglementate în mod distinct de diverse acte normative, în funcție de obiectul de reglementare.

O primă definiție e aceea că familia reprezintă entitatea biologică și social-

[8] Georgeta Stoican. Drepturile Omului, nr. 1/2020.
[9] Adoptat prin Legea nr. 287/2009, Monitorul Oficial nr. 505/15.07.2011.

juridică alcătuită din două persoane de sex diferit, soți, unite între ele prin căsătorie[10]. De asemenea, familia a fost definită ca fiind grupul de persoane între care există drepturi și obligații care se nasc din căsătorie, rudenie, adopție, precum și din alte raporturi asimilate de lege, sub anumite aspecte, raporturilor de familie[11].

În doctrină s-a conturat și opinia conform căreia dacă atât Declarația universală a drepturilor omului, cât și Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, consacră dreptul fundamental al persoanei la viața de familie și la ocrotirea acesteia, este mult mai relevantă, din perspectivă juridică, clarificarea noțiunii de viață de familie, în condițiile în care chiar art. 26 alin. (1) din Constituția României prevede că autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată[12].

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, consacră dreptul fundamental al persoanei la viața de familie și la ocrotirea acesteia. Din această perspectivă, dreptul la căsătorie și dreptul la a întemeia o familie reprezintă drepturi distincte, care nu se identifică și nu se condiționează, chiar dacă sunt interdependente[13].

În jurisprudența Curții Europene se dă prevalență realității de facto a vieții de familie, apreciindu-se că o conviețuire bazată pe relații strânse între anumite persoane, pe afecțiune și apropiere, indiferent că această legătură este sau nu instituționalizată, satisface exigențele noțiunii de viață de familie și că aceasta trebuie ocrotită în egală masură ca familia tradițională[14]. În ce privesc legăturile dintre părinți și copii, s-a apreciat că esențiale sunt relațiile personale strânse și nu neapărat legătura biologică, dacă nu există alte elemente care să dovedească legătura de apropiere[15].

În contextul reglementării violenței domestice, importanța determinării noțiunii de familie ,,pălește” față de importanța noțiunii de viață de familie, cu o semnificație mult mai bine conturată și care ajută la determinarea aplicabilității unor instituții de drept. Tocmai de aceea, apreciem că scopul declarat în expunerea de motive a legii nr. 217/2003 trebuie să fie pus în acord cu cerințele reglementărilor internaționale, interne și ale jurisprudenței C.E.D.O., deoarece interesul general ar trebui să fie acela al ocrotirii vieții de familie, și nu să vizeze doar familia tradițională.

[10] A se vedea Rădescu D., Rădescu E., Stoican G., Dicționar de drept civil și a proceduri civile, Ediția a doua, Ed. C.H. Beck, 2017, p. 489.
[11] A se vedea Avram Marieta. Dreptul Familiei, Ediția a II-a. Ed. Hamangiu, 2016, p. 68-75.
[12] Idem.
[13] Georgeta Stoican. Drepturile Omului, nr. 1/2020.
[14] Jurisprudența CEDO, Kroon Ș.A. contra Olandei, 27 octombrie 1994.
[15] Jurisprudența CEDO, Bronda contra Italiei, 9 iunie 1998.

În concluzie, apreciem că noțiunea de violență domestică, astfel cum a fost reținută de forma actuală a legii, este cea adecvată în definirea manifestărilor de violență prevăzute de lege, care se petrec între persoane care au stabilit legături ce realizează caracteristicile vieții de familie, conferind o cuprindere și o determinare mai amplă, fiind generoasă în analiza acestui fenomen[16].

Legea nr. 217/2003, privind prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, definește în art. 3 violența domestică ca fiind orice inacțiune sau acțiune intenționată de violență fizică, sexuală, psihologică, economică, socială sau spirituală care se produce în mediul familial sau domestic, ori între soți sau foști soți, precum și între actuali sau foști parteneri, indiferent dacă agresorul locuiește sau a locuit împreună cu victima.

În Legea nr. 174/2018 era reglementată noțiunea de violență în familie ca fiind orice acțiune sau inacțiune intenționată, cu excepția acțiunilor de autoapărare ori de apărare, manifestată fizic sau verbal, săvârșită de către un membru de familie împotriva a altui membru al aceleiași familii, care provoacă ori poate cauza un prejudiciu sau suferințe fizice, psihice, sexuale, emoționale ori psihologice, inclusiv amenințarea cu asemenea acte, constrângerea sau privarea arbitrară de libertate.

Anumite acte de violență care aduc atingere dreptului la viață, ori dreptului la integritate corporală sau a sănătății sunt incriminare prin infracțiunea de violență în familie în art. 199 din Codul penal care a intrat în vigoare la data de 1 februarie 2014, anterior apariției Legii nr. 174/2018, ce consacră noțiunea de violență domestică. De aici și denumirea infracțiunii, ce amintește de conceptul de violență în familie din forma inițială a Legii 217/2003. Potrivit legii penale, atunci când infracțiunile de omor, omor calificat, lovire sau alte violențe, vătămare corporală, loviri cauzate de moarte sunt săvârșite asupra unui membru de familie, se impune o sancțiune penală majorată[17].

Potrivit art. 15 alin. (1) din Codul penal, pentru a fi infracțiune, fapta trebuie să fie nejustificată. Codul penal reglementează între cauzele justificative legitima apărare[18] și starea de necesitate[19]. Pentru ca actele materiale să constituie acte de

[16] Georgeta Stoican. Drepturile Omului, nr. 1/2020.

[17] Potrivit art. 199 alin. (1) din Codul penal, dacă faptele prevăzute în art. 188, art. 189 și art 193-195 sunt săvârșite asupra unui membru de familie, maximul special al pedepsei prevăzute de lege se majorează cu o pătrime.

[18] Art. 19 din Codul penal, cu denimirea marginal ,,LegitimĂ apărare” prevede că: 1. Este justificată fapta prevăzută de legea penală săvârșită în legitimă apărare. 2. Este în legitimă apărare persoana care săvârșește fapta pentru a înlătura un atac material, direct, imediat și injust, care pune în pericol persoana sa, a altuia, drepturile acestora sau un interes general, dacă apărarea este proporțională cu gravitatea atacului.

violență, calificate și sancționate ca atare de lege, ele trebuie să fie nelegitime.

Actorii violenței domestice (victima și agresorul), art. 5 alin.(1) din Legea nr. 217/2003 definește noțiunea de ,,membru de familie” printr-o enumerare care aduce la un loc următoarele categorii de persoane:

a. ascendenții și descendenții, frații și surorile, soții și copiii acestora, precum și persoanele devenite rude prin adopție, potrivit legii;
b. soțul/soția și/sau fostul soț/fosta soție; frații, părinții și copiii din alte relații ai soțului/soției sau ai fostului soț/fostei soții;
c. persoanele care au stabilit relații asemănătoare acelora dintre soți sau dintre părinți și copii, actuali sau foști parteneri, indiferent dacă acestea au locuit sau nu cu agresorul, ascendenții și descendenții parteneri/partenerului, precum și frații și surorile acestora;
d. tutorele sau altă persoană care exercită, în fapt ori în drept, drepturile față de persoana copilului;
e. reprezentantul legal sau altă persoană care îngrijește persoana cu boală psihică, dizabilitate intelectuală ori handicap fizic, cu excepția celor care îndeplinesc aceste atribuții în exercitarea sarcinilor profesionale.

Este vorba de categorii de persoane între care, în mod justificat, se presupune că sunt stabilite anumite relații strânse de afecțiune, sprijin, suport. În contextul în care obiectul reglementării este violența domestică, definită in terminis în art. 3, definirea prin enumerare a noțiunii membru de familie apare ca lipsită de sens și inutilă construcției legale, persoanele enumerate putând fi deopotrivă agresori ori victime, prin prisma relațiilor strânse legate între ele.

Odată cu definirea noțiunii de membru de familie, se menține confuzia terminologică, potrivit căreia natura violenței ar fi aceea de a sancționa violența dincolo de granițele familiei tradiționale, generează mai departe un lanț de confuzii, explicația regăsindu-se în modul în care era definită violența (în familie) anterior apariției Legii nr. 174/2018[20].

Forma în care este definită victima în art. 5 alin. (2)[21] din Legea nr. 217/2003 este discutabilă, potrivit acestuia, prin victimă se înțelege persoana fizică ce este

[19] Art. 20 din Codul penal, cu denumirea marginal ,,Starea de necesitate” prevede că: 1. Este justificată fapta prevăzută de legea penală săvârșită în stare de necesitate. 2. Este în stare de necesitate persoana care săvârșește fapta pentru a salva de la un pericol imediat și care nu putea fi înlăturat altfel viața, integritatea corporală sau sănătatea sa ori a altei persoane sau un bun important al său ori al altei persoane sau un interes general, dacă urmările faptei nu sunt vădit mai grave decât cele care s-ar fi putut produce în cazul în care pericolul nu era înlăturat.
[20] Georgeta Stoican. Drepturile Omului, nr. 1/2020.
[21] Alin. 22 al art. 5 a fost introdus prin Legea nr. 174/2018.

supusă uneia sau mai multor forme de violență, inclusiv copiii martori la aceste forme de violență. Pe de o parte, victima face parte din categoria celor definiți ca membri de familie, deoarece altfel nu am fi în prezența violenței domestice. Pe de altă parte, definind victima, este necesar să definim și agresorul.

Sintagma ,,persoană fizică” pentru a defini victima este nepotrivită, cât timp din definiția legală a violenței domestice și a membrilor de familie rezultă în mod neechivoc faptul că numai o persoană fizică poate avea calitatea de victimă.

Observăm că în actuala concepție, examinând definiția legală a violenței domestice, calificarea dată ca atare pornește în principal de la componența spațială, ambientală, și nu de la calitatea persoanei, definită ca membru de familie. Astfel, violența domestică se poate realiza în două modalități principale:

1. fie în mediul familial ori domestic;

2. fie între soți sau foștii soți ori parteneri și foști parteneri.

Când actele de violență au loc între soți sau foștii soți ori parteneri și foști parteneri, legea nu condiționează ca acestea să se realizeze într-o anumită determinare spațială, locul săvârșirii acestora putând fi oriunde. Nici pentru victimă și agresor legea nu condiționează să locuiască sau să fi locuit împreună. Legăturile în temeiul unei căsătorii sau în temeiul unei convenții de facto, fac ca actele de violență să capete caracterul actelor de violență efectuate între aceste persoane.

Trebuie avute în vedere pe de o parte relațiile neoficiale, uniunea liberă, care nu este interzisă prin lege, ceea ce nu înseamnă că legea se dezinteresează, în mod absolut, de această situație. Particularitatea constă în faptul că raporturile juridice dintre concubini nu sunt supuse reglementărilor din Codul civil[22].

Trebuie avute în vedere și parteneriatele între persoane de același sex, deoarece nesocotind aceste parteneriate de facto, s-ar ajunge la o discriminare, încălcându-se prevederile art. 8 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale referitor la protecția vieții de familie, iar jurisprudența CEDO statuează că uniunea între două persoane de același sex intră în sfera vieții de familie[23].

O ipoteză a textului legal realizează o determinare a spațiului în care este necesar a se realiza actele de violență, aceasta deoarece noțiunea de mediu desemnează totalitatea factorilor externi în care se află ființele și lucrurile. În ceea ce privește dihotomia mediu familial-mediu domestic, s-ar impune o analiză pentru a desluși diferența între cele două medii determinate.

Delimitarea celor două medii specifice nu este clară, iar în raport de

[22] A se vedea Avram Marieta, op. cit., p. 93-95.

[23] Jurisprudența CEDO, Schalkși Kopf contra Austriei, 24 iunie 2010.

considerentele expuse anterior, termenul de mediu domestic este mai adecvat, nefiind necesar a fi dublat de termenul mediu familial, care ar induce confuzia privind restrângerea domeniului violenței domestice doar la aria familiei, în sens tradițional. Aici, victima și agresorul pot fi oricare dintre persoanele enumerate la art. 5 din lege, incluzând chiar și pe soții ori foștii soți, parteneri ori foști parteneri. Aici avem o coabitare întâmplătoare, iar între persoanele participante trebuie să existe anumite relații de apropiere.

Observăm de asemenea preocuparea legiuitorului de a cuprinde în categoria membrilor de familie (actorii violenței) și alte persoane decât cele prevăzute inițial, astfel încât sfera protecției acordate de această lege să cuprindă toate potențialele victime ale fenomenului violenței domestice. În forma anterioară legii, intrau sub protecția acestor reglementări persoanele care au stabilit relații asemănătoare acelora dintre soți sau dintre părinți și copii, doar în cazul în care conviețuiau. Or, dacă între parteneri există relații asemănătoare cu cele dintre soți, atunci protecția trebuie să fie în egală măsură pentru parteneri și în situația în care nu conviețuiesc[24].

Noțiunea de membru de familie din legea violenței domestice nu coincide cu cea din dreptul penal. În doctrina penală s-a apreciat că se impune un tratament penal mai aspru în cazul infracțiunii de violență în familie, fiind vorba de o formă agravantă pentru fiecare din infracțiunile la care se raportează, în considerarea raportului dintre victimă și agresor. Gravitatea acestor fapte este evidentă, iar necesitatea aplicării unor pedepse mai aspre în aceste cazuri este pe deplin justificată[25].

Este mai cuprinzătoare noțiunea de membru de familie reglementată de legea violenței domestice, incluzând și fostul soț, frații, părinții și copiii din alte relații ai soțului sau ai fostului soț; soții ascendenților, descendenților, fraților și surorilor, actuali sau foști parteneri, indiferent dacă acestea au locuit sau nu cu agresorul, ascendenții și descendenții partenerei/partenerului, precum și frații și surorile acestora; persoanele care au stabilit relații asemănătoare acelora dintre soți sau dintre părinți și copii, tutorele sau altă persoană care exercită în fapt ori în drept drepturile față de persoana copilului; reprezentantul legal sau altă persoană care îngrijește persoana cu boală psihică, dizabilitate intelectuală ori handicap, cu excepția celor care îndeplinesc aceste atribuții în exercitarea sarcinilor profesionale. De asemenea, persoanele care au stabilit relații asemănătoare acelora dintre soți sau dintre părinți și copii, legea penală condiționează calitatea de membru de familie de conviețuirea efectivă.

[24] Georgeta Stoican. Drepturile Omului, nr. 1/2020.
[25] A se vedea Cioclei V., Drept penal, Partea specială, vol. I., Ed. C.H.Beck, 2016, p. 94-95.

Recomandări:

1. mai multă atenție la informarea opiniei publice despre problema vizată pentru ca societatea să conștientizeze violența și să-și asume responsabilitatea confruntării cu acest fenomen;
2. cadrul legislativ cu referire la prevenirea și combaterea violenței în familie să fie mai drastic și să-i permită victimei să obțină protecție, de urgență, în momentul de criză;
3. diversificarea serviciilor sociale menite să intervină în cazurile de abuz;
4. instruirea continuă a specialiștilor din cadrul echipei multidisciplinare care au menirea să intervină și să ofere asistență și protecție victimelor violenței în familie.

De asemenea, minimalizarea fenomenului violenței în familie poate rezulta dacă se va ține cont de următoarele recomandări:

- desfășurrea unor campanii masive de sensibilizare a populației, care ar schimba atitudinea acestora față de problema dată și mai ales atitudinea factorilor de decizie;
- numărul mai mare de specialiști pentru realizarea și organizarea unor cercetări comune, ceea ce ar permite tratarea problemei mai profund și multilateral;
- realizarea seminarelor informative și a companiilor de sensibilizare în școli a tinerii generații privitor la cultivarea unui mediu de viață non-violent;
- lansarea serviciilor pentru agresori, specializarea unor organizații/structuri care ar lucra cu agresorul în vederea prevenirii abuzului în familie;
- instruirea unor echipe multidisciplinare care s-ar ocupa de cazurile de violență în familie, iar preluarea experiențelor pozitive din alte țări în acest domeniu vor aduce doar schimbări în acest sens.

Concluzii

Legea trebuie să satisfacă cerințele clarității și predictibilității pentru a construi un instrument legal util și eficient. Art. 8 alin. (3) din Legea nr. 24/2000[26], republicată, privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce. Forma și estetica exprimării nu trebuie să prejudicieze stilul juridic, precizia și claritatea dispozițiilor.

Pe de o parte, s-ar impune reglementările din cuprinsul legii privind prevenirea și combaterea violenței domestice să fie corelate între ele în mod coerent pentru a se asigura o reglementare unitară a principalelor instituții specifice. Pe de altă parte,

[26] Monitorul Oficial, nr. 260/21.21.04.2010.

instituții aflate în strânsă legătură cuprinse în această lege și prevederile legale penale s-ar impune a fi puse de acord. Inadvertențele, neclaritățile, lipsa de rigurozitate precum și unele confuzii semnalate pot afecta realizarea finalității pentru care a fost reglementat domeniul violenței domestice, lipsind în mod semnificativ actul normativ de eficiența necesară.

Referințe:

1. AVRAM, M. Dreptul Familiei. Ediția a II-a. Editura Hamangiu, 2016.
2. CIOCLEI, V. Drept Penal. Partea Specială. Editura C.H.Beck, vol. I., 2016.
3. RĂDESCU, D., RĂDESCU, E., STOICAN, G. Dicționar de drept civil și proceduri civile. Ediția II. Editura C.H.Beck, 2017.
4. Declarația Universală a Drepturilor Omului.
5. Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.
6. Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice.